

Per Kristian Skulberg:

By er bra!

Nå må det bli slutt på de negative holdningene som fortsatt er mellom by og land. I snart hundre år har det vært en gjensidig negativ holdning som har ridd vårt land nesten som en mare.

I løpet av første verdenskrig, som snudde verden på hodet, ble det en kraftig reaksjon på det moderne samfunnets elendighet. Dette ga grobunn til bl.a. Knut Hamsuns tanker om at bygdesamfunnene var det eneste gode og at byene representerte bare negative verdier. Knut Hamsun skrev i 1917 at ”som en kjede av syke byller ligger byene nu rundt hele Norges land og svømmer i sin egen materie”.

For det første er det usant, og for det andre går det etter min mening ikke an å si slikt. Men redaktør Aadahl i Nationen var av samme mening som Hamsun på 1920-tallet, og alt dette var med på å føre til at bygdene drev en voldsom forherligelse av sitt eget, med en brodd mot byene og deres levesett. At dette også var uttrykk for mindreverdighetskomplekser i forhold til byfolk, kan det være liten tvil om. Byene hadde jo i flere hundre år sett på seg selv som mer opplyste og forfinede, slik at kulturkonfliktene måtte gi seg selv. De av bøndene som var dårlige arbeidsgivere og harde jordutleiere bidro til at mange av dem som flyttet til byen, der de fikk industriarbeid, følte det som en lettelse å komme bort fra jorda.

Den skarpe polariseringen som vi fikk i Norge på 1920-tallet kunne vi godt vært foruten, fordi den plager oss på mange vis fortsatt. Vi oppfører oss som om det skulle være en reell interessekonflikt mellom by og bygd som det er viktig å holde ved like når budsjettmidler og andre ressurser skal fordeles. *Dette må det nå snart bli en ende på*, fordi det ikke kommer noe godt ut av en krangel om penger bygd på foreldede kulturkonflikter.

I dag er levestilen og tenkesettet for det meste likt i by og bygd, både blant ungdom og voksne. Vi som bor på bygdene – og liker det – vi høster av byens tilbud når vi det skal og må. På samme vis er det å håpe at alle som bor i byen kan ta i bruk alt det skog og mark, gård og grend har å by på.

Tenk om vi kunne se Østfold som et hele, som en enhet, som ligger der som en levende organisme, der de ulike delene har ulike oppgaver til ulike tider. Tenk om vi kunne føle et felles eieforhold til dette mangfoldige og fruktbare landområdet med sin mektige kyst, sine flotte byer og til sitt velpleide jordbrukslandskap. Jeg tror ikke folk flest egentlig tenker på at selve ordet Smaalenene, ikke er noe negativt eller nedsettende, men det stikk motsatte. Her kunne kongen gi sine lensherrer *små len*. Her var det så fruktbart og rikt at de kunne leve godt uten at han måtte gi dem *store len*, slik han måtte andre steder!

Ikke noe annet område i Norge fikk et så gjevt navn. Det er etter min mening velbegrunnet.

En glitrende historie har vi å være stolte av. Helt siden isen trakk seg tilbake for ti tusen år siden ser vi spor etter de menneskene som slo seg ned her. Antallet boplasser og steinøkser er av det tetteste vi finner i hele landet. Med Glomma som Nordens vannrikeste elv og med Nord-Europas største saltvannsdelta i Hvaler-Singlefjordbassenget sier det seg selv at langs denne kysten måtte det vokse opp flotte byer. Så har da både Moss og Halden også sine elver som måtte bli starten på store industrieventyr til glede for folk og land.

Fram til nylig kunne vi lese om kjendiser som uttalte ”at de ikke ville la ungene sine vokse opp i byen”. Folk må i og for seg få mene hva de vil, men jeg synes ikke det går an å si slikt

og heller ikke mene slikt. I hvert fall er det grunnløst, og det bør bli enda mer grunnløst for framtida.

Som politikere har vi ansvar for å se det som er av uløste problemer og gjøre noe med dem. For Østfoldbyene sin del er det avgjørende for byens ve og vel at en får gjort noe med trafikkproblemene.

Før i tida pleide noen av oss å si at det ikke gikk an å bygge seg fra trafikkproblemene. Det tror jeg ikke lenger. Moss, Fredrikstad og Sarpsborg er gode eksempler på at dersom en nå tar et kjempeløft, så vil byene kunne bli som nye. Her nytter det ikke med klattebehandling og småtiltak. Etter min mening må en må løse alle utfordringene på én gang. En må løse behovet til både fotgjengere, syklende, kollektivreisende, togreisende og bilbrukere samtidig.

Det blir billigst. Den forrige radikale veiomleggingen skjedde omkring 1860-tallet. Nå er det på tide med nye og moderne løsninger. Gjør vi det i vår tid nå, er utfordringene løst for den framtida vi kan overskue og antakeligvis enda lenger.